

Reakce EU na krizi na Ukrajině a budoucnost Východního partnerství

Jakub Vlasák

Juniorní analytik think-tanku Evropské hodnoty

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Shrnutí

- Členské státy se vzdalují od Evropské politiky sousedství. Reformou ESVČ je třeba je znovu zapojit.
- Vízová liberalizace, přístup na trh EU a finanční asistence by měly nadále zůstat klíčovými nástroji projektu Východního partnerství.
- Probíhá ratifikace asociačních dohod s Moldavskem, Gruzíí a Ukrajinou. S těmito státy, jejichž veřejnost i politické reprezentace preferují evropský kurz, by měla být navázána intenzivnější spolupráce.
- Unie si moc pozdě uvědomila, že byla vtažena do geopolitické hry. Technokratický charakter projektu musí vystřídat podpora zkušených politiků z členských států.
- Vnímání vztahů EU s Ruskem jako „partnerství“ musí být definitivně nahrazeno novým přístupem. EU by měla ve své zahraniční politice zohlednit, že je pro ruské vedení prioritou moc a ne stabilita.

„Evropská unie rozhodně neodhadla ruskou reakci. Když hrajete fotbal, existují pravidla hry, ale ukázalo se, že oponent hraje ragby v kombinaci s wrestlingem.“ Takto [v New York Times](#) reagoval na situaci na Ukrajině litevský ministr zahraničí Linas Linkevičius.

V listopadu 2013 na summitu Východního partnerství ve Vilniusu Ukrajina vycouvala z asociačního procesu s Evropskou unií (EU). V následujících měsících se nevyhnula domácím nepokojům a ruské agresi. Sousední země čtyř členských států prochází územní dezintegrací a byla vtažena do vleklého konfliktu. Proč nedošlo na summitu ve Vilniusu k podepsání asociační dohody s Ukrajinou? Jak se mohla EU vyhnout konfrontaci s Ruskem? Kde jsou největší nedostatky zahraniční politiky EU ve východní Evropě? A proč EU nedokázala předvídat ruskou reakci, když se během loňského podzimu Ukrajina rozhodla pro evropskou cestu?

Kritika EU

Postup EU nerefletoval fakt, že [Viktor Janukovič neměl zájem](#) na rozvoji ukrajinské ekonomiky a na sociální a politické modernizaci, ale pouze na svém politickém přežití. V případě Ukrajiny tedy nešlo s přesností mluvit o partnerství, i když tak byl vztah mezi EU a Ukrajinou v rámci EU vnímán a prezentován. Mylný předpoklad, který je uplatňován i na další zahraniční vztahy EU, že EU s dalšími státy spojuje zájem na základní ekonomické a politické stabilitě, je třeba uvést na pravou míru.

Opakované ujišťování Bruselu, že Východní partnerství není namířeno proti Rusku, jak [znovu zopakoval](#)

například budoucí komisař pro evropskou sousedskou politiku a rozhovory o rozšíření Johannes Hahn, nemá žádný praktický dopad, mimo EU je vnímáno pouze jako propaganda a na Putinovy kroky nemá žádný vliv.

EU má zájem mít ve svém sousedství pás stabilních, demokratických zemí napojených na unijní trh. Oproti tomu Putinovo Rusko nemá zájem na stabilizaci, ale na pásu zmrazených konfliktů, závislých území, nestabilních vlád a autoritářských režimů ve svém okolí (Podněsteří, východní Ukrajina, Krym, Bělorusko, Ázerbájdžán). Zájmy obou bloků jsou v přímém konfliktu, nelze se proto divit, že Putin vnímá Východní partnerství jako krok proti své politice.

„Partnerská“ interpretace zahraničních vztahů EU byla jednou z příčin evropského rozčarování z ruské reakce na summit ve Vilniusu. Jak by mohl Brusel předvídat, že Rusko podnikne tvrdé odvetné kroky, když nikdo nevnímal Moskvu jako rivala?

Při poslechu projevů komisařů a dalších špiček zahraniční politiky EU, při četbě akčních plánů či unijních strategií je jasně patrná eurocentrická představa mezinárodních vztahů jako *partnerství*, které je založeno na hlubokém společném zájmu, kterým je stabilita a prosperita.

EU by měla [ve své zahraniční politice zohlednit](#), že je pro ruské vedení prioritou moc a ne stabilita.

EU nedokázala v krizové chvíli Ukrajinu podpořit při ruské bloádě jejího zboží, což byl jeden z argumentů prezidenta Janukoviče. I méně proruský politik než Janukovič by vedl svou zemi k EU jen v situaci, kdy je to rentabilní a Rusku se podařilo vytvořit dojem, že se to Ukrajině nevyplatí.

Putin ve svých projevech označuje NATO a EU za konspirující proti Rusku a Ukrajinu za nesuverénní stát. Přitom paradoxně z úst představitelů EU [jsme slyšeli až v září letošního roku](#), že „Rusko není strategickým partnerem“ a [to konkrétně z úst nové Vysoké představitelky Federici Mogherini](#). Západ nerozpoznal, že Putinovy projevy v sobě mají víc než jen lacinou propagandu.

Unie si moc pozdě uvědomila, že byla vtažena do geopolitické hry. Až [do předvečera odstavení Janukoviče od moci EU věřila](#), že ukrajinskou agendu mohou řešit zkušení byrokrati namísto seniorních politiků.

[Podle švédského ministra zahraničí Carla Bildta](#) bylo hlavní chybou ignorování ruské vojenské doktríny, která od roku 2009 jasně deklarovala, že ruským zájmem je ochrana ruských menšin mimo hranice federace.

Ukrajinské nepodepsání asociační dohody bylo pro evropskou veřejnost i politické představitele překvapení, přestože unijní zpravodajské analytické centrum ITCEN [předpovědělo tento vývoj situace](#) ve své tajné zprávě týdně před rozhodnutím.

V evropské debatě je rozšířena řada kritických názorů, které ve větší či menší míře odrážejí reálné nedostatky aktivit Evropské unie ve východní Evropě.

- EU měla zavést tvrdší sankce. Kritici tvrdí, že i kdyby se podařilo vytvořit konsenzus mezi členskými státy na silnějších sankcích proti Rusku v reakci na ukrajinskou krizi, výsledky tvrdších sankcí by byly kontraproduktivní. Patřilo by mezi ně posílení už tak vysoké popularity prezidenta Putina, i kdyby byly sankce zaměřené jen na vybrané osoby a hospodářské sektory.
- EU nemá zájem na budování vztahů s Ukrajinou. Jádrem tohoto argumentu spočívá v tom, že v globalizovaném světě hraje vzdálenost až sekundární roli. V oblastech obchodu a investic nepředstavuje Ukrajina pro EU klíčového partnera i ve srovnání například s Jižní Koreou. [Podle zastánců tohoto přístupu](#) by měla právě tato kritéria společně se schopnostmi adaptace států na globalizaci a rozhodnutími, která jejich společnosti provádějí, sloužit k selekci důležitých partnerů pro EU. Sousední státy EU nejsou mocnosti na vzestupu, ale problémové země, kterým můžeme relativně málo pomoci, a ty nejlákavější hospodářské příležitosti EU jsou v Asii. Na druhou stranu společné řešení otázek migrace či obchodu s energetickými surovinami je bezpochyby v Evropském zájmu. Problém také možná není v tom, že by se EU nevyplatilo jednat, ale v tom, že stanovené cíle a využívané nástroje nejsou vhodně zvolené.
- Ruské geopoliticky orientované strategii se EU měla postavit silou. Ukrajinci na Euromajdanu sice volali po vojenské intervenci ze strany Unie, ta v tomto ohledu nemohla reagovat jinak, než diplomaticky. Na rozdíl od Ruska nebo Spojených států nedisponuje EU vojenskými kapacitami. Na jejich vytvoření nepanuje politická shoda a existující unijní jednotky rychlé reakce *battle-groups* [se nepodařilo nasadit](#) ani v Mali, ani ve Středoafričské republice, v obou případech jednala Francie sama. Bez dostatečné vojenské síly by se situace akorát vyhrotila.

Kritice se v reakcích think-tanků a odborníků nevyhýbá ani Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) EU, která má za úkol koordinovat zahraniční a bezpečnostní politiky členských zemí. [Kolektiv autorů z European Council on Foreign Relations](#) komentoval novou misi Bruselu na Ukrajinu pod záštitou SZBP s rozpočtem 3 miliony eur takto: „*Původně to bylo myšleno jako signál podpory, ale symbolika mise je ve skutečnosti v tak hluboké a kompletní nejistotě, že EU se nedokáže ani rozhodnout pro to nedělat nic.*“ V tvrdé kritice pokračují, SZBP podle autorů více škodí image EU, než prospívá, státy, které nejednají v rámci SZBP by v případě neexistence podobné politiky jednali alespoň v rámci OSN nebo ve formátu „koalicí ochotných“. A docházejí tak daleko, že zpochybňují, jestli má SZBP vůbec smysl reformovat.

Spekulace o možných chybách EU tak narážejí na limity schopností EU. Ať je to vojenská síla, nedostačující institucionální nastavení, slabá podpora členských států a nekoherentní postup nebo neodpovídající strategie. Kořeny těchto problémů je třeba hledat v dlouhodobém nastavení vztahů mezi EU a Ukrajinou, které se odehrávají v rámci projektu Východního partnerství.

Východní partnerství

„V partnerských zemích by nikdo nikdy nevěřil, že po splnění kritérií je možné čerpat skoro tři miliardy euro.“ Olaf Osica, [ředitel Polského centra pro východní studia](#).

Tento projekt založený v roce 2009 v rámci Evropské politiky sousedství má za cíl navázání spolupráce se šesti státy východní Evropy a Kavkazu (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko a Ukrajina). Při sečtení všech finančních zdrojů projektu získáme částku 2,8 miliard eur pro léta 2009-2013. Čerpání prostředků je ale složité a partnerské státy, které nemají zkušenosti s bruselskou administrativou ani neví, jaké prostředky jsou k dispozici.

Podle kritiků Východního partnerství v projektu převládla rétorika „partnerství“ a „strategické spolupráce“ neodpovídající realitě. Nedostatečná vazba mezi expertízou členských států a bruselským aparátem výrazně prohlubuje odtrženost unijní zahraniční politiky od cílů a postupu členských států.

Východní partnerství je podle kritiků příliš technokratický a apolitický projekt s nedostatečným rozpočtem. Kontakty na politické úrovni ze strany EU jsou adekvátní, členské státy mají mnohdy lepší přístup a odbornost, ale koordinace v rámci EU nefunguje. Absence politického vedení projektu mu ubírá na legitimitě a dává prostor dezinterpretacím.

Terčem kritiky je samotný výběr států, které jsou v rámci Východního partnerství sdruženy. Diferenciace by podle kritiků měla být klíčovým pojmem v inovovaném Východním partnerství. Jediné kritérium, které pojí státy do jedné skupiny je geografická vzdálenost od Evropské unie, jinak se liší rozlohou, hospodářským rozvojem, stavem lidských práv, vztahy s Ruskem a především zájmem společnosti či politické reprezentace o sblížení se s EU.

Technokratický přístup je ve specifickém prostředí relevantní, ale předpokladem fungování je dlouhodobé působení ve stabilním prostředí. V zahraniční politice EU se musí mísit strategický přístup s politickou podporou.

Slabá místa a doporučení

Konstruktivní kritika Východního partnerství nejčastěji trvá na silnější politizaci projektu, diferenciaci přístupu k jednotlivým třetím zemím a silnějším zapojení členských států. Inovovaná a realističtější strategie by měla především překlenout propast mezi realitou a vytouženou vizí zahraničních vztahů EU. Tyto obecné trendy lze vysledovat v řadě doporučení odborné veřejnosti.

Zapojení všech členských států. Velká Británie ztratila zájem na unijní zahraniční politice již dávno. Od aféry Litviněnko v roce 2006 byly britsko-ruské vztahy oslabeny a David Cameron od roku 2010 pracoval na jejich vylepšení. [Jižní státy Unie jsou zdrženlivé](#), protože se bojí odklonu od jižních sousedů EU. Berlín se odmítá ujmout plného vedení v postoji k Ukrajině a konzistentně [prosazuje umírněný postoj](#). [Podle New York Times](#) pouze Británie a Francie dokáží operovat s perspektivou využití

vojenských sil, ostatní členské státy přihlížejí bruselskému technokratickému přístupu.

Nutností je společný postup členských států a jejich zapojení se do aktivit Bruselu. Rozpor mezi politikami EU a politikami členských států je tak zásadní, že Berlínu, Paříži či Londýnu nejvíce vyhovuje, když se Brusel zaobírá nedůležitými nebo složitými záležitostmi. Příklad je únorová delegace ministrů zahraničí Výmarského trojúhelníku (Polsko, Francie, Německo) do Kyjeva [bez jediného zastupitele](#) institucí EU. Členské státy jednající na vlastní pěst se ale sami připravují o váhu celého bloku. Nejeftektivnější nástroje EU jsou přitom spojeny s výrazně komunitárními oblastmi jako je trh (sankce, obchodní smlouvy) a zahraniční pomoc EU.

Brusel zároveň přichází o zkušenosti a expertízu členských států, které mají s Ruskem a Ukrajinou zkušenosti. Členské státy se sice skrze Radu EU účastní konceptualizace a implementace Východního partnerství, ale s výjimkou summitů pouze Komise a ESVČ vstupují do přímého kontaktu s partnerskými zeměmi. Členské státy jako Británie, Francie a Německo si tento nedostatečný kontakt nahrazují bilaterálně a bez jejich plné politické podpory Východní partnerství zůstává jen technokratickým projektem. [Inspiraci procesem rozšíření](#), kde je Komise prakticky jediným partnerem pro přístupující zemi, nelze uplatnit, protože Komise není schopná nabídnout dostatečnou motivaci bez členských států.

Diferenciace. Nástroje východního partnerství jsou postaveny na základech procesu rozšíření a jako takové jsou vhodné pouze pro země, které mají zájem na užším vztahu. Například Ázerbajdžán, pro který EU nepředstavuje důležitějšího partnera, nemá zájem na sdílení stejného programu s Moldávií, která má na vztazích s EU životní zájem. Pro Ukrajinu nebo Moldávii slibuje Východní partnerství moc málo, pro Ázerbajdžán zasahuje moc daleko. Akční plány a Dohody o *hluboké* a komplexní zóně volného obchodu (DCFTA) sice jistou diferenciaci umožňují, ta se ale odehrává především na technické úrovni. Státy Východního partnerství a Evropské politiky sousedství obecně by měly být rozděleny do více kategorií podle toho, jak jedná politická reprezentace státu a jaká jsou přání veřejnosti.

Posílení role ESVČ. [Doporučení obsahují](#) například programy společných cest klíčových ministrů zahraničí společně se zástupci ESVČ do různých regionů nebo neformální pracovní skupiny vybraných ministrů, které by předjednávaly klíčové dokumenty. Přestože je rozhodování v rámci SZBP v rukou členských států, Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku [může nastolovat agendu](#). Vysoká představitelka by měla získat větší autoritu nad generálním ředitelstvím pro evropskou sousedskou politiku a rozhovory o rozšíření. Přesunutím jádra Východního partnerství pod ESVČ by totiž [došlo k užšímu zapojení členských států](#).

Během vyjednávání asociační dohody s Moldavskem členské státy pověřily roli vyjednavče ESVČ. Druhou část dohody (DCFTA) mělo na starost generální ředitelství pro obchod Evropské komise. Tato diverzifikace povinností vedla k tomu, že pro ESVČ bylo Moldavsko politicky důležité, ale pro Evropskou komisi bylo ekonomicky nevýznamné, což zpomalilo vyjednávací procesy. Podobnou

fragmentaci je nutné překlenout. V post-lisabonské éře se EU při vyjednávání mezinárodních dohod řídí nevhodným precedentem, vyjednáváním asociační dohody s Ukrajinou, jež probíhalo ještě před založením ESVČ. Proto zůstává řešení politických otázek stále rozmělněné [v rukou členských států](#).

Vízová liberalizace. Možná nejúčinnějším nástrojem *soft-power* EU je větší mobilita pro Ukrajince. EU je pro ukrajinské občany [nejžádanější destinací](#) pro práci i studium. Bohatší Ukrajinci rádi cestují do evropských měst. Vízová liberalizace probíhá už od roku 2008, ale start bezvízového režimu pro ukrajinské občany [se odhaduje až na jaro 2015](#). Pokud bude Ukrajina plnit požadavky Akčního plánu liberalizace vízové politiky, EU by měla minimalizovat další překážky. Ukrajinci jsou v současnosti po Rusech druhými největšími příjemci víz do Schengenu, [v roce 2012 bylo vydáno přes 1,3 milionu víz](#) a veřejné mínění se nejen v západních členských státech většinou staví proti větší mobilitě občanů východní Evropy. [Podle studie](#) *The Polish Centre for Eastern Studies* však počet ukrajinských rezidentů v EU naroste maximálně o 200-300 tisíc občanů, což se projeví hlavně ve střední Evropě, Rumunsku a Bulharsku.

Inovace protiruského sankčního mechanismu a intenzivnější unijní soft-power. Přestože druhý balík sankcí Rusko znatelně ekonomicky zasáhl, přispěl i k tomu, že popularita režimu roste. Ruská veřejnost nechápe konflikt na Ukrajině jako válku a tak sankce, přestože namířené proti vybraným jedincům a hospodářským sektorům, vnímá jako nespravedlivé. Státem řízená média je úspěšně využívají k posílení postavení Putinova režimu, které je na svém [historickém maximu](#). [Někteří analytici](#) navrhují místo přitvrzování sankcí spíše podporu evropské *soft-power* skrze např. krátkodobé omezení vízové povinnosti pro ruskou veřejnost (tedy vyjma postav režimu). Pro ruská média by bylo velmi obtížné využít takto vstřícný krok ze strany EU pro vlastní prospěch. Dalším podobným tahem by mohlo být vytvoření rozsáhlejšího studijního stipendijního bakalářského programu dostupnému pro ruskou veřejnost.

Intenzivnější spolupráce na úrovni regionů. Od roku 2009 funguje *Konference regionálních a místních samospráv pro Východní partnerství* ([CORLEAP](#)), což je politické fórum zástupců regionů EU a regionů zemí Východního partnerství. Cílem je podpora ekonomických vztahů, vnitřních reforem a především decentralizace. Tlak jižních členských států se ale projevuje na relativně nízkém rozpočtu CORLEAP oproti rozpočtu obdobné organizace pro státy na jižní hranici EU (ARLEM). Navýšení rozpočtu a častější setkávání zástupců by podpořilo hlubší spolupráci. Další možnosti přiblížení sousedů k EU využívá například Strategie pro rozvoj Baltského moře. Tato strategie podporuje a koordinuje investice do dopravní infrastruktury, životního prostředí a konkurenceschopnosti států kolem Baltského moře včetně Ruska, Norska a Běloruska. Disponuje rozpočtem přes [45 miliard euro](#) pro léta 2007-2013 ze zdrojů regionální politiky EU a dalších zdrojů financování EU. Podobné investice by mohly být využívány i ve státech Východního partnerství na projekty lokálního či regionálního významu, jako jsou např. čističky odpadních vod, spalovny nebo silnice.

Omezení plynové závislosti států na východě EU. Postupné snižování importů plynu z Ruska by oslabilo jeden z nejsilnějších nástrojů Putina režimu. Na Ukrajině byla objevena slibná pole břidlicové ropy ([kontrakty](#) uzavřel na východní Ukrajině Royal Dutch Shell na západní Chevron), která by mohla přispět k omezení energetické závislosti na Rusku, stejně tak jako vybudování LNG terminálu v Oděse za podpory EU.

Včasná příprava na očekávané ruské kroky. EU by měla anticipovat ruské akce. Už teď lze očekávat zimní plynovou krizi a [objevují se i varování](#) před tlakem Ruska na destabilizaci západního Balkánu. Je nutností mít předem připravenou strategii. EU by si také [měla zajistit možnost deeskalace](#) interní přípravou na možná budoucí jednání s Euroasijskou unií. EU by měla čelit všem ruským pokusům o rozdělení zón vlivu, a zároveň [se snažit zapojit Rusko](#) do regionální spolupráce a nabídnout mi inkluzivní obchodní dohody.

Přislíbení členství v EU pro Ukrajinu, Moldavsko a Gruzii. Pokud se ukáže, že Ukrajina, Gruzie a Moldavsko dosahují dostatečných pokroků při implementaci asociačních dohod, [EU by jim měla přislíbit členství](#). Jakkoliv nepředstavitelné v dnešní politické realitě Unie, příslib členství těmto státům by byl nejsilnější možnou pobídkou pro místní politiky, elity a veřejnost. Splnění vstupních kritérií by zabralo pravděpodobně přes deset let, takže reálný vstup by se odehrával v jiném politickém prostředí.

Uznání faktu, že Rusko je pro EU rivalem by nemělo znamenat, že bude omezena komunikace mezi Moskvou a Bruslem. Ale Krym a hybridní válka na Ukrajině by měla být použita na mezinárodní scéně k tomu, aby Rusku co nejvíce oslabilo pozici a znepríjemnila jednání. Rusku je třeba připomínat porušení Budapešťského memoranda z roku 1994 a samotnou anexi Krymu. Legální a politická zodpovědnost za tato překročení mezinárodního práva [by měla Rusku „viset na krku“](#) a dlouhodobě ztěžovat ruské zahraničně politické snahy.

Velké ukrajinské firmy implementují evropskou korporátní kulturu a [využívají evropská obchodní zařízení](#) jako je londýnská nebo varšavská burza. Přístup na evropské trhy je pro ukrajinský byznys lákavý a je třeba tento nástroj dále využívat. Součástí kroků EU by měla být i podpora ukrajinské občanské společnosti jako nástroje demokratizace země.

Výhled do budoucna

[Dopis o misi](#) nové Vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, ve kterém nový předseda komise Jean-Claude Juncker shrnuje výzvy a úkoly pro Federicu Mogherini, naznačuje prostor pro posun k více koherentní zahraniční politice EU. V dopise stojí, že v oblasti, za kterou bude Mogherini zodpovědná, bude usměrňovat práci („guide the work“) komisařů pro evropskou sousedskou politiku a rozhovory o rozšíření, mezinárodní spolupráci a rozvoj, humanitární pomoc a krizové řízení a obchod. Oficiální dozor nad silným portfoliem obchodu dává naději, že by Vysoká představitel-

ka mohla získat větší podporu a asistenci Předsedy Komise. Stejný směr ukazuje i přesunutí sídla Mogherini do budovy Komise. [Možné je ale i oslabení pozice](#) Evropské služby pro vnější činnost. Hlavně na Mogherini bude záležet, jestli dokáže využít Komise nebo jestli Komise bude využívat ESVČ.

Také se ozývají hlasy, které varují před „italizací“ Východního partnerství. Rozmělnění pozornosti Evropy a italský tlak skrze předsednictví a Vysokou představitelku na jižní země Evropské politiky sousedství.

Negativním signálem je také to, že návrh Evropské komise na více zdrojů na vnější vztahy v rozpočtu 2014-2020 [byl výrazně snížen](#), stejně jako rozpočty na rozvojovou spolupráci mnoha členských států včetně Německa.

I přes veškeré problémy jsou z šesti zemí Východního partnerství na cestě k implementaci asociačních dohod a dohod o *hluboké* a komplexní zóně volného obchodu tři státy - Gruzie, Ukrajina a Moldavsko. Proces vízové liberalizace také probíhá ve všech těchto zemích.

© **Evropské hodnoty o.s. 2014**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

ODPOVĚDNÉ VLÁDNUTÍ • SEBEVĚDOMÝ ZÁPAD • EVROPSKÁ INTEGRACE

VNITŘNÍ BEZPEČNOST • VITÁLNÍ EKONOMIKA

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vltavská 12, 150 00 Praha 5

+420 210 088 877

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty